

Εισαγωγή

Movies/Cinema/Film

Εκρηκτική φύση φαινομένου κινηματογράφου

Παράλληλη σχέση με μυθιστόρημα 3 προηγούμενων αιώνων
(καταγωγή, αρχικά στάδια, δημιουργία ειδών, στροφή σε ελίτ

Μυθιστόρημα => κινηματογράφος => τηλεόραση

Διαφορές

Περίοδοι

- Προϊστορία: ανάπτυξη προδρομών κινηματογράφου
- 1896 – 1912 από ατραξιόν βαριετέ/τσίρκου => ανθίζουσα καλλιτεχνική και οικονομική δραστηριότητα, εμφάνιση Μμ
- 1913 -1927: περίοδος βουβού
- 1929 –1932: μεταβατική περίοδος
- 1932 –1946: «χρυσή περίοδος» Χόλιγουντ
- 1947- 1959: περίοδος ανταγωνισμού με τηλεόραση σε συνδυασμό με διεθνισμό στην παραγωγή. Τέλος της αισθητικής και εν μέρει οικονομικής κυριαρχίας του Χ.
- 1960 – 1980: ανάδυση του Νέου Κύματος στη Γαλλία, τεχνολογικές εξελίξεις, νέα διάσταση στην παραγωγή των ταινιών, πολιτική και κοινωνική διάσταση του κινηματογράφου· εμφάνιση «Νέου Κύματος» στην Ανατολική Ευρώπη, Λατινική Αμερική, Αφρική, Ασία, ΗΠΑ, Δ. Ευρώπη
- 1980 – σήμερα: η «Νέα Περίοδος» του παγκόσμιου κινηματογράφου, η «μεταμοντέρνα» φάση του.

Σύγχρονη ταινία=>προϊόν αντιθέσεων

Ερμηνεία

Ταινία =>προϊόν αντιθέσεων (σκηνοθέτης <=> σεναριογράφος, ιδανικό σεναριακής σύλληψης <=> πραγματικότητα γυρίσματος, σκιά <=> φως, ήχος <=> εικόνα, χαρακτήρας <=> πλοκή

Ταινία => ένα στοιχείο σ' ένα ευρύτερο σύστημα αντιθέσεων:

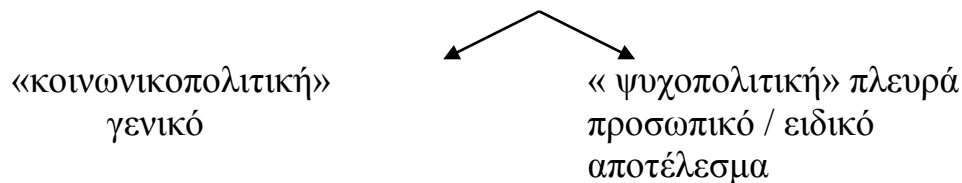
Γένος <=> μοναδικότητα σεναρίων, ύφος στούντιο <=> προσωπικό σκηνοθετικό ύφος....

Οικονομική / «πολιτική» / αισθητική διάσταση αλληλοδιαπλεκόμενες

Η «πολιτική διάσταση του κινηματογράφου

Οικονομική διάσταση <=> «πολιτική» διάσταση - δομή

Ο τρόπος με τον οποίο συνδέεται με τον κόσμο

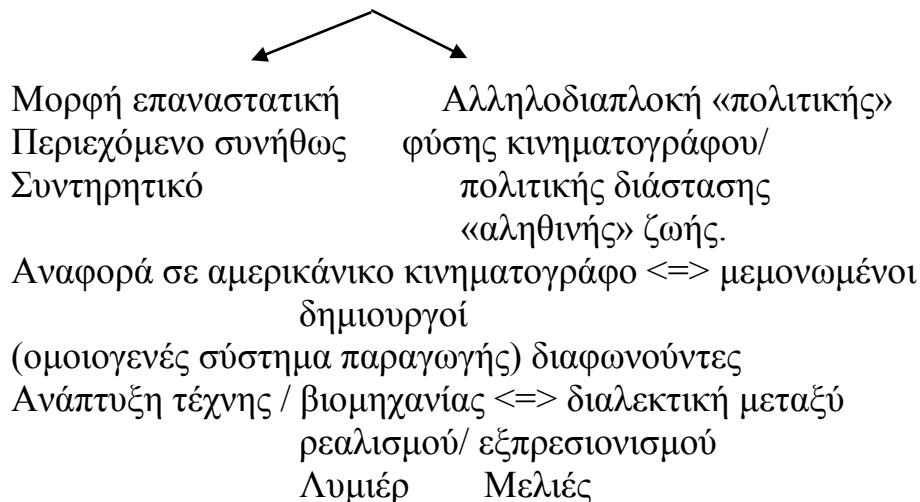
Βάλτερ Μπένγιαμιν

Ταινία <=> υπόλοιπες μηχανικά
μαζική «αναπαράξιμότητα» αναπαραγόμενες τέχνες
απεύθυνση

Ο κινηματογράφος άλλαξε τον τρόπο αντίληψης του κόσμου
=> τον τρόπο λειτουργίας μας μέσα σ' αυτόν.

ΗΠΑ δεκαετίες 1920 / 1950 => κατασκευή πολιτιστικής ταυτότητας.
Αντανάκλαση υπάρχουσας εθνικής ταυτότητας ή δημιουργία
φανταστικής;

Παράδοξα πολιτικής φύσης ταινιών

Συνέπειες επιλογής ρεαλιστικού / εξπρεσιονιστικού στυλ
Αποφάσεις πολιτικές => σχέση ταινίας / υποκειμένου / παρατηρητή

Κινηματογράφος ευθέως πολιτικός => δυναμική σχέση με το κοινό του

Οντολογικά

Το φιλικό μέσο
τείνει να αποδομήσει
τις παραδοσιακές
αξίες της κουλτούρας

Μιμητικά

κάθε ταινία
ή αντανάκλα
την πραγματικό-
τητα ή επαναδη-
μιουργεί

Εσωτερικά

η επικοινωνιακή
φύση της ταινίας
δίνει στη σχέση
ταινίας παρα-
τηρητή μια
φυσική πολιτική
διάσταση

-**Οντολογικά:** η μεγαλύτερη απόδειξη επίδρασης στις
παραδοσιακές αξίες => φαινόμενο της
διασημότητας => σταρ
Κατάσταση προ κιν/φου (φανταστικές υπάρξεις
/ πραγματικοί άνθρωποι)

Με κιν/γραφο => αληθινοί άνθρωποι = μυθικοί χαρακτήρες <=>
σταρ

Ντάγκλας Ούλμαν = Ντάγκλας Φαίρμπανς <=> «Ντάγκλας
Φαίρμπανς»

Μαίρη Πίκφορντ <=> «little Mary», «America's sweetheart»

Τσάρλι Τσάπλιν <=> «Σαρλώ»

Απεύθυνση

Ντίκενς, Τούαιν Βαλεντίνο

Δυσκολία καθορισμού και επιβολής σταρ

Σε μεγάλο βαθμό εκεί όπου ο κινηματογράφος κυριαρχεί => καθορισμός
του πολιτιστικά επιτρεπτού. Σχέση αιτίας / αποτελέσματος ασαφής
(Μπράντο, Τζέιμς Ντην-δεκαετία 1960, *Κινέζα*). **Στην εποχή της
μηχανικής αναπαραγωγής η μυθοπλασία έχει μια δύναμη που δεν είχε
ποτέ στο παρελθόν**

-Αυτό που συμβαίνει σήμερα με την τηλεόραση χαρακτηρίζει
προηγουμένως τον κιν/γράφο (ατάκα μαύρων ακτιβιστών σε *Medium
Cool* Haskell Wexler)

Δυνατότητα μόνια για καθορισμό εγκυρότητας πράξης / προσώπου /
ιδέας => μία από τις κεντρικές αλήθειες ριζοσπαστικής πολιτικής
δεκαετίας 1960 παραμένει ισχυρή στην ψηφιακή εποχή

Η πρωτοφανής δυνατότητα κιν/φου να νομιμοποιεί την πραγματικότητα
=> η πιο σημαντική του πολιτική λειτουργία **μίμησης**.

Κριτική Μαύρων Πανθήρων 1960 => μόνια πιστή αντανάκλαση αξιών
κοινωνίας αλλά και υπερβολή πραγματικής κατάστασης, Ρόλοι μαύρων,

εξέλιξη. Σημερινή σπανιότητα πρόσληψης Αφρο-αμερικανού για ερμηνεία ρόλου μη προσδιορισμένου ως «μαύρου».

Δεκαετία 1990 όχι περισσότεροι ρόλοι για μαύρους απ' ό τι στη δεκαετία του 1970.

Ανάδειξη Αφρο-αμερικανών σκηνοθετών: Σπάικ Λη, Μάτυ Ριτς, Τζων Σίνγκλετον => πρώτο κύμα μαύρου κινηματογράφου εδώ και 25 χρόνια.

Ο ρατσισμός διαποτίζει τον αμερικάνικο κινηματογράφο=> βασικό χαρακτηριστικό αμερικάνικης κοινωνίας (*Η Γέννηση ενός έθνους* 1915 => ρατσιστικά στερεότυπα μέχρι τέλος δεκαετίας του 1950 σε κιν/φο – τηλεόραση ≠ *Αλληλούια* του Κινγκ Βίντορ, *Πίνκνυ* 1949 του Ελία Καζάν.

Μαύροι εκτός στερεοτύπων μετά το τέλος της δεκαετίας του 1960 (δεκαετία 1920 => ανθίζουσα αλλά περιορισμένη Αφρο-αμερικανική κινηματογραφική βιομηχανία από Μαύρους με Μαύρους για Μαύρους). Κατάσταση αναστολής από τη δεκαετία του 1970 στην πρόοδο της φυλετικής πολιτικής

Κατάσταση με Ινδιάνους – γουέστερν (συχνότερη → παρουσίαση από Μαύρους αλλά εξίσου καταστροφική).

≠ *The Indian Massacre* (1913) του Τόμας Αϊνς, *Cheyenne Autumn* (1964, *Το δειλινό της μεγάλης σφαγής* του Τζων Φορντ

Απουσία Ασιατο-αμερικανών → Μπρους / Μπράντον Λη.

Επιτυχία Γουαϊν Γουάνγκ με ασιατο-αμερικανικά θέματα

(*Chan is Missing* 1981, *Eat a Bowl of Tea* 1989, *Καπνός* 1995

Ανγκ Λη → Ταϊβάν, NYU, Ταϊβάν: *Γαμήλιο Πάρτι* 1993, *Φαϊ, Ποτό, Άνδρας, Γυναίκα* 1944. Δύση: *Λογική και Ευαισθησία* 1995, *ο Πάγος* 1997.

Η εικόνα των γυναικών στον Κινηματογράφο

Δεκαετία 1920 => ανεξάρτητη γυναίκα (Κλάρα Μπούου)

» 1930 – 40 => σχετική ισοτιμία (→ σύγκριση με δεκαετίες 1970 - 80) <=> πρόσφατη μόλις επαναφορά σε μέσον δεκαετίας 1930.

Κάθριν Χέμπορν, Μπέτυ Νταϊνίβις, Τζόαν Μπλοντέλ, Κάρολ Λόμπαρντ, Μύρνα Λού, Μπάρμπαρα Στάνγουικ, Αϊρήν Ντιούν, Τζόαν Κρόφορντ

Μετά Suzan Sarandon, Meryl Streep, Emma Thompson, Glenn Close δύσκολο να βρει κανείς κινηματογραφικές personas ανάμεσα σε νεότερες (Charlize Theron, Reese Witherspoon, Uma Thurman, Renee Zellweger, Laura Linney, Nicole Kidman, Julianne Moore –ακόμη και Kate Winslet – Kate Blanchett => ταλαντούχες ηθοποιοί < λιγότερο ισχυρές personas από δεκαετία 1930. Εξαίρεση ίσως Angelina Jolie.

Grand Dames Judi Dench / Helen Miren

Αντίστοιχα αρσενικά πρότυπα λιγότερο ισχυρά (Tom Cruise ≠ Tom Hanks, Johnny Depp ≠ George Clooney, Will Smith, Denzel Washington)

Φεμινιστικό πνεύμα δεκαετίας 1930 ≠ Δεκαετία 1950 → Μαίριλυν Μονρόε, Ντόρις Νταϊή (→όχι πραγματικά ανεξάρτητη αλλά όχι και απλή φαντασίωση όπως M.M)

Εμφάνιση Buddy films (*Butch Cassidy and the Sundance Kid*, *Οι δύο ληστές*, 1969 του Τζωρτζ Ρού Χιλ),

Πολιτική των φύλων τελευταίας 30ετίας (≠ δεκαετία του 1950) => διάσταση κινηματογράφου / πραγματικότητας:

Δεκαετία 1970

Η Αλίκη δε μένει πια εδώ του Μάρτιν Σκορτσέζε 1975

Μια ελεύθερη γυναίκα του Πωλ Μαζούρσκι 1978

Η κρίσιμη καμπή του Χέρμπερτ Ρος »

Τζούλια του Φρεντ Τσινεμαν »

Νόρμα Ραίη του Μάρτιν Ριτ 1979

Κράμερ εναντίον Κράμερ του Ρομπερτ Μπέντον »

(Έλλειψη αντίστοιχης «γυναικείας» ευαισθησίας

Δεκαετία 1980 «η νέα γυναικεία ταινία»

α) «γυναικείος κόσμος»

Ανθισμένες Μανόλιες του Χέρμπερτ Ρος 1989

Πράσινες Τηγανητές Ντομάτες του Τζων Άβνετ 1991

β) Buddy films

Εννέα με Πέντε του Κόλιν Χίγγινς 1980

Θέλημα και Λουίζ του Ρίντλεϋ Σκοτ 1991

Κατάσταση αναστολής από μέσα δεκαετίας 1970 (ίδια θέματα, ίδια προβλήματα «μειονοτήτων»). Σχετική πρόοδος σε πολιτική φύλων τελευταίας 30ετίας => μεταστροφή ισορροπίας μεταξύ ανδρών / γυναικών → επέκταση ορίου ηλικίας (Τζέην Φόντα, Σίρλεϋ Μακ Λέην, Τίνα Τάρνερ, Γκολντνι Χώουν, Μπάρμπαρα Στρέιζαντ, **Σούζαν Σαράντον**). Διατήρηση σεξουαλικότητας στα 50 και 60.

Ταυτόχρονη υιοθέτηση από γενιά X σεξουαλικής μυθολογίας δεκαετίας 1950.

Μαντόνα => μετατροπή της σέξι γατούλας της Μονρόε σε Βαλκυρία Σάρον Στόουν, Ντέμι Μουρ, Κιμ Μπάσιντζερ, Ντριου Μπάριμορ => απόηχος λιγότερο ενδιαφερουσών χολιγουντιανών παραδόσεων(<=> ανδρικοί ρόλοι).

Πιθανή ερωτική διάσταση αλλά σεξ = εμπόρευμα

Βαθύ λαρόγγι, *The Devil in Miss Jones*

Φλάσντανς του Άντριαν Λυν 1983, *Dirty Dancing*

του Εμίλ Αρντολίνο 1984 => σεξ για τηνέητζερ. Πιο τολμηρές παραλλαγές σε βίντεο

Πρόοδος; Αναγκαιότητα; Επιδημία AIDS (εικονικό σεξ);
<=> **Σατυρικό**, ευθύτης, πνεύμα, αυτοπεποίθηση, περισσότερος
αισθησιασμός σε it girl.

Πολιτική των φύλων => «ονειρική» φύση κινηματογράφου =>
Ταύτιση με κιν/κους ήρωες => λειτουργία κινηματογράφου όπως στα
όνειρα → σύμφυτη πλευρά πολιτικής του κινηματογράφου => αρχική
περίοδος «πώληση» φαντασιώσεων έρωτα και περιπέτειας => σεξ και
βίας. Οι δημιουργοί των δημοφιλών ταινιών / αφηγημάτων υποκινούν τις
δύο αυτές λιμπιντικές ορμές.

Ικανοποίηση λίμπιντο από κιν/φο: «πραγματοποίηση» φαντασιώσεων /
στυλ ταινίας (ρομαντικό, περιπετειώδες, σεξουαλικό ή βίαιο
ανεξαρτήτως περιεχομένου)

Ο κιν/φος παίρνει τη θέση της πραγματικής εμπειρίας; Ή την εμπνέει;
Επιβίωση ήρωα =>απάθεια θεατή / αποτυχία ήρωα => ματαιότητας
ενεργειών, αντιδράσεων.

Πώς μπορεί ένας πολιτικά σκεπτόμενος κιν/στής να δημιουργήσει μια
δομή όπου το κοινό εμπλέκεται αλλά όχι σε τέτοιο βαθμό που οι
χαρακτήρες να χρησιμεύουν ως υποκατάστατα; Πώς μπορεί να γίνει
καθαρό ότι η πράξη είναι και δυνατή και αναγκαία στην πραγματική ζωή;
Υποκατάσταση με όρους έρωτα/σεξ. Κιν/κοί χαρακτήρες => καθαρά
υποκατάστατα για κοινό. Φαν και εξπέρ του κιν/φου αλλά και
«κινηματογραφο-εξαρτημένοι». Πεδίο έρευνας ανοικτό.

Η «λιμπιντική» πλευρά του κινηματογράφου => λογοκρισία
(Δεκαετία 1920, Κώδικας Χαίηζ, Κώδικας Παραγωγής → «Λεγεώνα της
Ευπρέπειας») Ταινίες δεκαετίας 1920 παραδόξως «σύγχρονες»
(σύγχρονη έννοια ηθικής, σεξ και ναρκωτικά).

Εκτός από Κώδικα κιν/κή βιομηχανία «ευαίσθητη» σε ισχυρές ομάδες
(φασίζουσες ταινίες δεκαετίας 1930 → Ποτοαπαγόρευση *Star Witness*
1931, *Okay America* 1932)

2^{ος} Παγκόσμιος ***Why We Fight*** με αφορμή τη σύγκρουση κατασκευή
«ενοποιητικού μύθου» για τη χώρα => ***Destination Tokyo*** (1943) του
Ντέλμερ Νταϊβις

Περιστασιακή «αντιπολεμική» προσέγγιση «μεταπολεμικού» ρεαλισμού»: ***The story of G.I. Joe, They were expendable*** 1945

Μεταπολεμική «συμπόρευση» Χ. με μύθους ψυχρού πολέμου
The House on 92 Street 1945, ***Rue Madeleine*** 1947) =>

Αντικατάσταση Ναζί από Κομμουνιστές χωρίς καμιά αλλαγή σε στυλ ή
δομή ταινίας.

Ψυχρός πόλεμος: Ανάπτυξη κατασκοπευτικής ταινίας (=>FBI),
αντικομμουνιστικής ταινίας, και ταινίας **επιστημονικής φαντασίας** =>
Invasion of the body snatchers 1956 του Ντον Σινγκελ (Οι άνθρωποι
του τρόμου) ≠ ***Forbidden Planet*** 1956 του Φρεντ Γουίλκοξ (τέρατα
=>αντανάκλαση υποσυνείδητων φόβων).

Μακαρθική περίοδος ίδια παράνοια και σε κινηματογραφιστές. (Ανάγκη αντικατάσταση ναζισμού –ενοποιητικός παράγων- από άλλο έχθρό!).
Υπόθεση των «10 του Χόλιγουντ» *Salt of the earth* (1954)

Με την παρακμή του μακαρθισμού προοδευτική στροφή του Χ.

Ευρώπη

Αγγλία => θετικά αποτελέσματα πατριωτικό ντοκιμαντέρ

Ιταλία => Νεορεαλισμός – Ροσελίνι, Ντε Σίκα

ταινίες

Πολιτική στροφή του κιν/φου σε Γαλλία με Γαβρά (*Z* 1969, *Πολιορκία* 1973)

Ιταλία με Φρανσέσκο Ρόζι (*Σαλβατόρε Τζουλιάνο, Υπόθεση Ματέι*
Αμερική μικρή παραγωγή => *The China Syndrome* 1979 του Τζέημς Μπρίτζες

Δεκαετία 1980 σε Ευρώπη και Αμερική σχέση ανάμεσα σε
κινηματογράφο και πολιτική αποκλίνουσα (όπως και στην πραγματική
ζωή). Ξεχωριστή θέση Όλιβερ Στόουν => εμμονή σε τελευταία 30ετία:
Wall Street (1987), *Talk Radio* (1988) <=> *Platoon* (1986), *JFK* (1991),
Natural Born Killers (*Γεννημένοι Δολοφόνοι*, 1994), *Νίζον* (1995), *W*
(2008)

Εμμονές Στόουν => αντανάκλαση αδράνειας μεταξύ δύο πολιτικών
κόσμων

Michael Moore «μη μυθοπλαστικός κινηματογράφος»

Roger and Me (1989)

Bowling for Concubine (2002)

Fahrenheit 9/11 (2004)

Sicko (2007)

Morgan Spurlock, *Supersize me* (2004)

Robert Greenwald, *Outfoxed: Rupert Murdoch's War on Journalism*
(2004)

Davis Guggenheim, *An Inconvenient Truth* (2006)

Μυθοποιητική δύναμη κιν/φου => Χ. διαμορφώνει και εξογκώνει
εθνικούς μύθους και έχει μεγάλη επίδραση διεθνώς => μελέτη
«αμερικάνικου πολιτιστικού ιμπεριαλισμού» από νουβέλ βαγκ.

Δ. Γερμανία 1976 => 40% μεγάλων επιτυχιών αμερικάνικες
1992 83%

Αμερικάνικος κιν/φος σχεδόν εξίσου κυρίαρχος σε Αγγλία, Ιταλία,
Γαλλία (50-60%)

Μικρότερες χώρες κατάσταση πιο σοβαρή (αλλά όχι ευθύγραμμη).

Αντιμετώπιση με ποσοτώσεις αλλά και *διαλεκτικό* κινηματογράφο **χωρών** τρίτου κόσμου στην παράδοση του Μπρεχτ => εμπλοκή θεατή όχι μόνο συγκινησιακά αλλά και διανοητικά (Ζ-Λ Γκοντάρ)
Αυτή η προσέγγιση δεν απαντά ίσως στην «αμερικάνικη εισβολή» αλλά μπορεί να οδηγήσει σε μελλοντική εξέλιξη του κινηματογράφου. Άγνοια ασιατικού, λατινοαμερικάνικου, κινηματογράφου Μέσης Ανατολής, Αφρικής.